

ZGODOVINSKI TEMELJI EUREGA

Zemljepisno se ozemlje Eurega razteza med Julijskimi Alpami in Krasom. Z geološkega vidika jasno ločeni orografski območji dejansko združujejo vodni viri na tem območju, in sicer predvsem struga reke Soče, ki je element združevanja kot tudi druge evropske reke (Sterpini 2004).

Prav orografija in vodni viri so v teku stoletij prispevali k oblikovanju vloge območja Eurega, ki je bilo in je še danes eden izmed najbolj enkratnih primerov stekanja pomembnih transportnih poti v Evropi. Simbolično centralno vozlišče te stvarnosti lahko najdemo v novogoriški in goriški kotlini, ki se upravičeno imenuje tudi "goriški prag", iz katere se žarkasto širijo štiri poti. Južna je usmerjena v Jadran in Sredozemlje prek pristanišča Oglej v antičnih časih in pristanišč v Trstu in Trzinu v nam bližjem času. Severna pot se razteza v alpski svet in srednjo Evropo prek doline Soče, katere pomembnost so jasno priznavali že v rimskem in habsburškem času (ko so zgradili Südbahn in pripravili ambiciozen načrt, da bi strugo naredili za plovno in jo povezali z donavskim bazenom). Zahodna pot prodira v Padsko nižino po trasi, ki se ni spremenila že stoletja, in sicer od via Postumie do današnje avtoceste A4. Vzhodna pot se prek Vipavske doline odpira Balkanu in Podonavju po starodavni via Gemina, na kateri se načrtuje 5. panevropski koridor.

V teku stoletij pa ozemlje ni bilo sedež upravnega ali političnega središča, kljub temu, da je s prevoznega vidika od vedno igralo tako središčno vlogo. Ozemlje Eurega je dejansko bilo vedno le povezava med širšimi območji (srednjo, balkansko, padsko in sredozemsko Evropo), prav zato ker je ležalo na obrobju vsakega izmed njih. Zemljepisno obrobna vloga pa se je izražala v politični zanemarjenosti. To obrobno stanje so zaznamovali tudi nenehni spori evropskih ali regionalnih sil za kontrolo nad tem strateško pomembnim območjem. Zaradi tega je območje Eurega bilo vedno razdeljeno, jabolko spora med različnimi državami ali paradržavami, ter bilo enkrat vojaško obzidje, drugič pa družbena povezava med različnimi sistemi. Antični Oglej tako torej ni bil le trgovsko pristanišče, temveč tudi ena izmed najpomembnejših vojaških baz Rimskega cesarstva. V zgodnjem srednjem veku je langobardski *limes* delil ozemlje Eurega med Čedadsko vojvodino, Bizantinskim cesarstvom, Slovani in Obri. V karolinški in otonski dobi je bilo del mejne grofije, ki je služila kot branik in most do balkanskega sveta. V poznem srednjem veku je bila razdeljena med dve sovražni paradržavni enoti: Goriško grofijo in Oglejski patriarhat. V modernem času so si ozemlje delili Beneška republika in Habsburžani. V začetku XX. stoletja so tu potekale najbolj krvave bitke v zgodovini človeštva. V polpretekli zgodovini sta si ozemlje Eurega delili najprej Italija in Jugoslavija, nato pa Italija in Slovenija.

Zaradi sovpadanja in konflikta interesov velikih ali srednjih sil v sodobnem času to ozemlje ni izoblikovalo lastne upravne enotnosti in individualnosti. Če namreč pregledamo zadnji dve tisočletji zgodovine na tem ozemlju, lahko opazimo, da je območje Eurega večino tega časa bilo razdeljeno med različne upravne enote ali pa se je združilo, vendar bilo del veliko večjih upravnih enot. Tako je to ozemlje bilo poenoteno v okviru veliko večjih sklopov v času Rimskega cesarstva (X Regio), karolinškega-otonskega cesarstva (Marca Veronensis et Aquileiensis) in fašistične Italije (Provincia del Friuli). Dejansko mednarodna meja pa je ozemlje delila v celotnem poznem srednjem veku (med Goriško grofijo in Oglejskim patriarhatom) in modernim časom (med Benetkami in Habsburžani).

V času razsvetljenih absolutizmov se je politična razdeljenost ozemlja na dve ločeni enoti kazala tudi na verskem področju. V obdobju avstrijskih reform Marije Terezije in Jožefa II. v osemnajstem stoletju, ko so se na novo določili odnosi med državo in Cerkvijo, so se cerkvena okrožja poenotila z državnimi. Ko je torej leta 1751 bil ukinjen Oglejski patriarhat, sta si njegova ozemlja razdelili novonastali škofiji v Vidmu in Gorici, tako da je prva dobila vsa patriarhalna ozemlja pod beneško oblastjo, slednja pa vsa ozemlja, ki so jih imeli Habsburžani. Na ta način je ozemlje Eurega bilo tako civilno kot cerkveno ločeno na različne razpršene upravne enote.

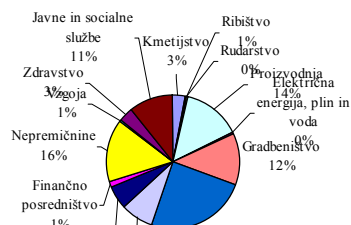
Danes spada ozemlje v skupno naddržavno organizacijo, in sicer v Evropsko unijo; poleg tega pa je nacionalistična miselnost, ki je še pred nekaj desetletji tu prevladovala, postala zastarela. Zaradi tega bi lahko tu nastali pogoji za oblikovanje upravne stvarnosti, podobne tisti, ki se je tukaj rodila v devetnajstem stoletju. Takrat so namreč hoteli racionalizirati upravljanje ozemlja in ga organizirati na osnovi njegove oblike, ne da bi se ozirali na stare zamere ali ločenost na nacionalni ravni.

EUREGO V ŠTEVILKAH

V evroregijo na slovensko-italijanskem mejnem območju spada 72 občin s skupaj 355.127 prebivalci ^[1], porazdeljenimi na skupni površini 3.804,2 km² s povprečno gostoto 93,4 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Od teh 72 občin jih je 13 na slovenskem ozemlju. Skupna površina tu obsega 2.427,3 km², skupno število prebivalcev je 122.098, gostota pa 50,3 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Število prebivalstva se je na območju Eurega rahlo povečalo od leta 1997: V italijanskih območjih smo v omenjenem obdobju zabeležili 1,8-odstotno rast, v 13 slovenskih občinah pa 1,9-odstotno zmanjšanje prebivalstva. Izpostaviti velja vrednost v občinah Grimacco, Drenchia in Sovodnje, v katerih je rast prebivalstva od leta 1997 bila negativna, in sicer: 15,7, 15 in 12,9 odstotka. Izredno negativno rast prebivalstva v občini Nova Gorica (17,1 odstotka) lahko pripišemo ustanovitvi občine Šempeter-Vrtojba, ki je prej spadala v občino Nova Gorica.

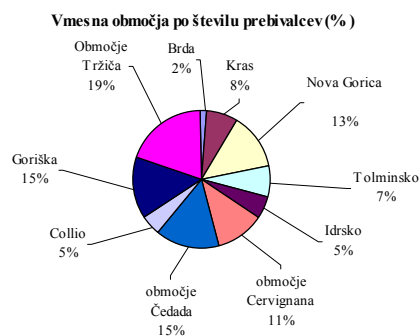
Z demografskega vidika velja omeniti tudi relativno nizek odstotek aktivnega prebivalstva na celotno prebivalstvo, in sicer 67,5 odstotka (v Sloveniji je z 68,9 odstotka ta stopnja rahlo višja kot v Italiji, kjer znaša 66,7 odstotka). Če ob enem upoštevamo relativno nizko število prebivalcev s starostjo od 0 do 14 let (skupaj 44.293), sledi, da je starostni indeks dokaj visok (znaša kar 161). Prav tako sta visoka tudi indeksa strukturne odvisnosti (148) in odvisnosti ostarelih (30).

Brezposelnost znaša na območju Eurega skupaj 6 odstotkov (7 oziroma 4 odstotke v italijanskih oziroma slovenskih občinah), ki sega od 2 odstotkov v občinah Cerkno in Idrinja do 11 odstotkov v občinah Tarcento in Attimis. Ženske predstavljajo 64 odstotkov brezposelnega prebivalstva na območju Eurega, in sicer 67 odstotkov v italijanskih in 51 odstotkov v slovenskih občinah).

Na območju Eurega imamo skupaj 26.775 proizvodnih enot v različnih proizvodnih panogah. V tej evroregiji so najbolj razviti sektorji trgovine, nepremičnin, gradbeništva in proizvodnje, predvsem v italijanskih občinah.

VMESNA OBMOČJA

Ozemlje Eurega na slovenskem in italijanskem mejnem območju smo razdelili na deset vmesnih območij, v katera smo združili občine po ozemeljski bližini in zgodovinski povezanosti naselij. Takšna delitev je koristna za statistične analize, na osnovi katerih lahko opredelimo ozemeljsko in družbeno ter demografsko strukturo Eurega.

STRUKTURA EUREGA

Uvod o funkcijah EUREGA in njegovih institucionalnih segmentih

Evroregija predstavlja institucionalno fazo čezmejnega sodelovanja.

Konkretno se izraža v stalnih organizacijskih enotah, katerih formalna naloga je ustvarjati in spodbujati čezmejno sodelovanje ter razvijati že obstoječe oblike sodelovanja. Spodbujanje v tem primeru pomeni dati lokalnim skupnostim (slovenski in italijanski) na voljo celo vrsto dodelanih pobud in storitev, da bi dve skupnosti imele korist od sodelovanja. Nacionalna in mednarodna zakonodaja ustanovi zaenkrat dovolj jeta izključno takšno funkcijo ustvarjanja pobud in spodbujanja.

Temeljni element evroregije je EUREGO. Gre za organizacijsko strukturo, ki deluje dinamično in tako prispeva k razvoju prijateljskih sosedskih odnosov med udeleženi lokalnimi skupnostmi. Namen strukture pa je omogočiti pobudam, ki nastajajo med ljudmi in v pridruženih organizacijah, da se ustrezno izrazijo in razvijajo.

Posamezne faze čezmejnega sodelovanja se odražajo na institucionalni ravni v strukturi EUREGA: tako imamo "politično", organizacijsko in operativno fazo.

"Politična" faza je seveda tesno povezana z ljudmi, njihovimi potrebami in torej cilji, ki jih lahko dosežemo s čezmejnimi sodelovanjem. Na institucionalni ravni se ta faza izraža v skupščini.

V organizacijsko fazo spadajo načrtovanje konkretnih predlogov, organizacija operativnih strategij, izvajanje strategij, podeljevanje nalog, skratka, pretvorba dejavnosti, ki jih je pripravila skupščina, v konkretna dejanja in odgovore. Te izvršne funkcije opravlja upravni odbor, znotraj katerega so jasno opredeljene delovne skupine. Vez med skupščino in upravnim odborom je zelo močna, čeprav ostajata jasno ločeni njuni funkciji (odločanja in izvajanja).

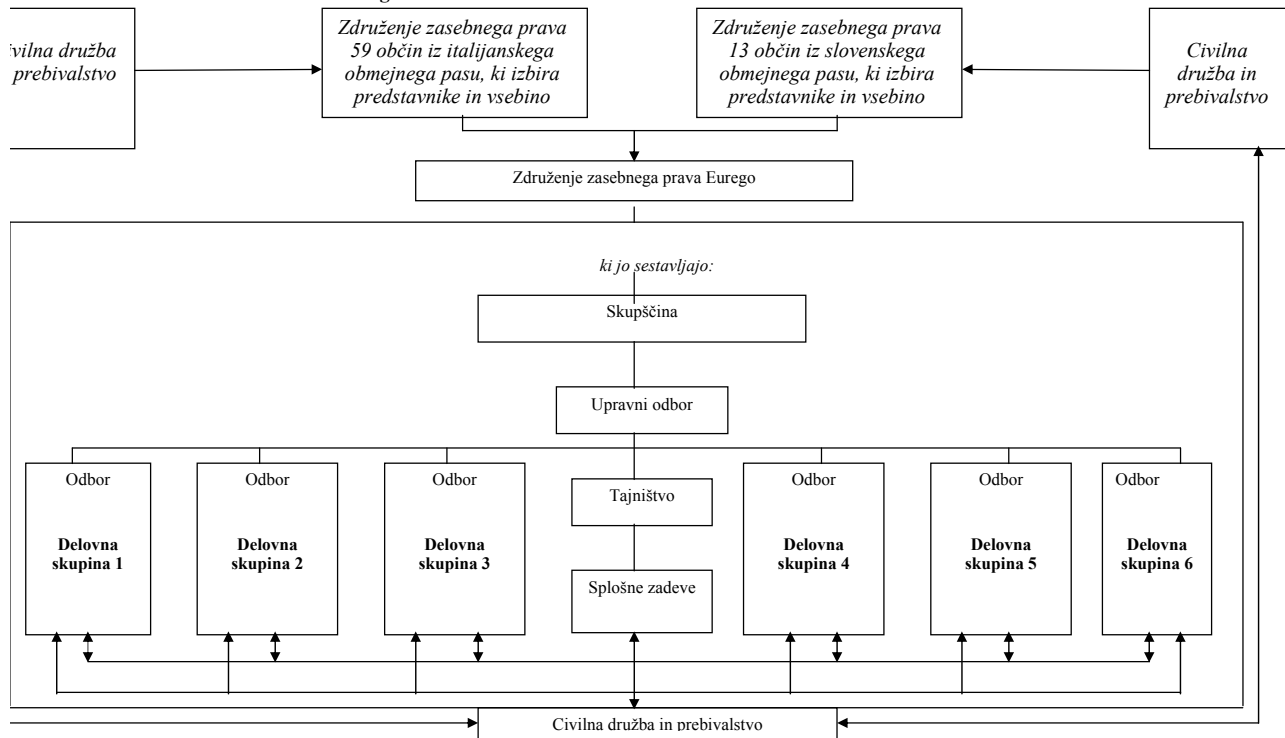
Delovne skupine skrbijo za stalen pretok informacij med posameznimi stopnjami organizacije (upravni odbor, delovne skupine in skupščina) ter za

zbiranje pobud iz civilne družbe (lokalne ustanove, prebivalci, podjetja, društva itd).

V *operativni fazi* se izvajajo stalne funkcije, ki se v ta namen institucionalizirajo, da bi se zagotovila vez med preteklostjo in prihodnostjo z vsakodnevnim zbiranjem, hranjenjem in posredovanjem informacij. Za to operativno fazo skrbi *tajništvo*. Delovne skupine pa se zanašajo na njegovo pomoč. Po svoji funkciji je torej *tajništvo* stalno jedro organizacije, njen zgodovinski in arhivski spomin, ki posreduje informacije iz skupščine in upravnega odbora, poleg tega pa opravlja tudi vse potrebne *administrativne* funkcije.

V nadaljevanju bomo opredelili (1.) pravni okvir (mednarodni in nacionalni), v katerega se lahko postavijo aktivnosti sodelovanja med italijanskimi in slovenskimi ustanovami, ter razloge, zaradi katerih smo se odločili, da za EUREGO izberemo obliko združenja zasebnega prava; (2.) organizacijsko zasnovo Združenja EUREGO in združenj občin, ki ga sestavljajo skupaj z drugimi lokalnimi upravami; (3) organizacijsko strukturo in funkcije EUREGA, tudi v odnosu do italijanskih in slovenskih ustanov in skupnosti; (4) načine financiranja.

Slika 1 – Pravna oblika in struktura Eurego

1. Pravni okvir in ustanovitev EUREGA kot združenja civilnega prava

Najbolj ustrezen mednarodni instrument za ustanavljanje institucionaliziranih oblik čezmejnega sodelovanja med lokalnimi javnimi zavodi predstavlja Evropska okvirna konvencija o čezmejnem sodelovanju med teritorialnimi skupnostmi ali oblastmi (Madriška konvencija z dne 21. maja 1980, prim. italijanski zakon št. 948/1984 o ratifikaciji in izvajanju konvencije). Konvencija je pravno veljavna v Italiji in Sloveniji. Ni pa še bil sklenjen bilateralni sporazum med Italijo in Slovenijo, v katerem bi se opredelila področja, ki so lahko predmet nadaljnjih sporazumov ali dogovorov med teritorialnimi oblastmi teh držav (v skladu z 2. odstavkom 3. člena Konvencije). Italija, za razliko od Slovenije, ni ratificirala dveh dodatnih Protokolov h Konvenciji (iz leta 1995 in iz leta 1998).

Tudi na ravni evropskega pravnega reda še vedno pogrešamo pravne instrumente, ki bi omogočali vzpostavitev "odprtih" institucionalnih oblik čezmejnega sodelovanja med lokalnimi javnimi upravami. Leta 2004 je Komisija pripravila osnutek uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropske skupine za čezmejno sodelovanje (ESCS). Po tem osnutku naj bi bilo možno ustanoviti organizacijo, ki bi imela status pravne osebe v skladu z zakonodajo izbrane države članice) in bi delovala v imenu in za račun svojih članic (držav, regionalnih ali lokalnih ustanov, drugih lokalnih javnih organizacij) ter tako olajšala čezmejno sodelovanje vseh udeležencev. Če se osnutek, ki ga je pripravila Komisija, sprejme, bi ESCS lahko bilo prožen in učinkovit instrument za čezmejno sodelovanje.

Ker pa takšnih instrumentov še nimamo ne na državni ne na mednarodni ravni, smo se odločili, da pregledamo, katere možnosti nam nudi italijanska zakonodaja. EUREGO bi namreč lahko ustanovili kot združenje po italijanskem (ali po potrebi slovenskem) zasebnem oziroma civilnem pravu. Dejstvo je, da so tudi druge evroregije v praksi ponavadi ustanovljene kot združenja zasebnega prava.

Vse kaže, da ni načelnih ovir za ustanovitev EUREGA kot združenja zasebnega prava po italijanski zakonodaji (ali primerljive organizacije po slovenski zakonodaji), čeprav so njeni člani predstavniki lokalnih javnih ustanov. V zvezi s tem je treba spomniti, da se italijanskim teritorialnim javnim ustanovam priznava civilnopravna pogodbeno sposobnost, ki velja tudi za odnose s primerljivimi tujimi ustanovami. Vrhovno kasacijsko sodišče je tudi priznalo, da: "čeprav novo organizacijo ustanovijo javne ustanove [...], to še ni dovolj, da bi tudi nova ustanova zaradi tega imela javni značaj; tudi če se ustanovi za namene, ki zadevajo njene ustanovitelje(ice). Javnim ustanovam namreč gre priznati tudi civilnopravno sposobnost in samostojnost. Ko pa uveljavljajo slednje, lahko opravljajo civilnopravna dejanja in lahko sklepajo civilnopravne posle ter postanejo članice organizacij zasebnega prava. Prav tako ne moremo šteti, da bi združenje moralo biti javno samo zaradi dejstva, da so v njenih organih predstavniki javnih organizacij, ki so združenje ustanovile, saj je to dopustno tudi v organizacijah zasebnega prava" (Kasacijsko sodišče, Veliki senat, 23. novembra 1993, št. 11541).

V zvezi s pravno naravo združenja obstajata torej dve možni rešitvi: a) združenje s statusom pravne osebe; in b) neregistrirano združenje.

V prvem primeru je treba nujno izpolniti vse pogoje za priznanje, ki jih je nazadnje spremenil Odlok Predsednika Republike št. 361 iz leta 2000. Ker se dejavnost združenja ne omejuje na deželo Furlanijo - Julijsko krajino, bo treba za priznanje zaprositi pri prefekturi, ki ima ozemeljsko pristojnost (izpolnjevanje dodatnih pogojev pa se lahko zahteva, kot bomo še videli, zaradi čezmejne narave dejavnosti združenja). Treba je tudi upoštevati, da je združenje lahko priznано (o tem odloča državni organ), če razpolaga s premoženjem, ki po obsegu ustreza namenu združenja (3. alineja 1. člena, navedenega Odloka P.R.).

Za neregistrirano združenje pa ni skorajda nobenih formalnosti. V primeru neregistriranega društva bi se vsekakor porodile nove težave. Težko bi namreč imelo dostop do določenih subvencij Evropske unije, pa tudi na državni ravni bi bilo združenje na slabšem, saj za neregistrirana društva ne velja, da je premoženje povsem ločeno od premoženja njegovih zastopnikov (prim. 38. člen Civilnega zakonika, po katerem za obveznosti, ki jih prevzamejo zastopniki določene organizacije, "nosijo osebno in solidarno odgovornost osebe, ki so delovale v imenu in za račun združenja.")

Čeprav se EUREGO torej ustanovi kot civilnopravno združenje, je jasno, da je namen združenja vzpostavljati čezmejne odnose. Znotraj združenja (oziroma njegove skupščine) lahko povezane organizacije razpravljajo in si izmenjujejo mnenja o skupnih vprašanih ter sprejemajo odločitve, ki jih svobodno izpolnjujejo. Treba je najprej preveriti, če smejo italijanske (oziroma slovenske) občine v skladu z materialnim pravom ustanoviti združenje, katerega namen so dejavnosti mednarodnega obsega.

Novo V. poglavje Ustave je sicer uvedlo nekaj novosti glede mednarodnih odnosov dežel, vendar ne določa ničesar glede morebitnih pristojnosti lokalnih organov (pokrajin in občin). Zakon št. 131/2003 v 7. odstavku 6. člena določa, da "se ne spremeni zahteva, po kateri občine in pokrajine [...] še nadalje opravljajo dejavnosti izrecno mednarodnega pomena po veljavni zakonodaji ter o vsaki pobudi obvestijo pristojno deželo in uprave, navedene v 2. alineji".

Lahko bi rekli, da spadata ustanovitev združenja občin in nato ustanovitev EUREGA v definicijo "dejavnosti izrecno mednarodnega pomena", kakor to navaja ustavno določilo, ki je definicijo prevzelo iz Odloka Predsednika Republike z dne 31. marca 1994.

Po navedenem predsedniškem Odloku (ki je bil izdan pred spremembo V. poglavja in torej ni več povsem aktualen) spadajo v dejavnosti izrecno mednarodnega pomena a) "preučevanje in zbiranje informacij o različnih vprašanih; izmenjava novic in izkušenj o upravnih in zakonskih določilih na obeh straneh; sodelovanje na konferencah, okroglih mizah, seminarjih; vljudnostni obiski na evropskem območju; odnosi, ki se vzpostavijo v sporazumih ali združenjih z namenom čezmejnega interregionalnega sodelovanja"; oziroma b) pobude v zvezi z "vljudnostnimi obiski na evropskem območju, pobratenji, objavami načel in namer, da se vzpostavijo oblike posvetovanja in sodelovanja, za katere je dovolj enostransko izvajanje lastnih pristojnosti; oblikovanje predlogov in obravnava skupnih problemov, vzdrževanje stikov s tujimi regionalnimi skupnostmi zaradi izmenjave informacij o zakonodaji v regijah ter ohranjanja izvorne kulturne dediščine".

S stvarnega vidika morajo torej dejavnosti EUREGA ostati znotraj pristojnosti, ki jih italijanska zakonodaja priznava lokalnim organizacijam, ki ustanavljajo združenje. Predstavniki lokalnih organizacij pri EUREGU bi morali delovati s polnimi pooblastili. Poleg tega bi se dejavnosti EUREGA morale v sklopu čezmejnega sodelovanja strogo omejiti na dejavnosti, ki jih navajajo navedeni predsedniški Odlok in ustavna določila.

V skladu s 7. odstavkom 6. člena zakona št. 131/2003 je o izvajanju dejavnosti izrecno mednarodnega pomena nujno treba obvestiti *več* organov, in sicer: Deželo; Urad Predsednika Vlade - Oddelek za regionalne zadeve in Ministrstvo za zunanje zadeve.

Da bi torej zadostili načelu poštenega sodelovanja ob spoštovanju ustavnih določil, bi bilo priporočljivo vključiti v ustanovitvene akte združenja določila, po katerih EUREGO prevzema odgovornost, da o najpomembnejših načrtovanih dejavnostih obvesti državo in deželo.

EUREGO smo si zamislili kot združenje zasebnega prava, katerega delovanje ureja statut v skladu z zakonodajo države, v kateri ima združenje sedež. Pristojna zakonodaja ureja možnosti za ustanovitev v skladu z italijanskim pravnim redom. Pravna določila pa bi se lahko deloma spremenila, ko bi stopili v veljavo instrumenti mednarodnega civilnega prava ali prava Evropske unije. Značilnosti EUREGA so oblikovane na osnovi osnutka uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropske skupine za čezmejno sodelovanje (ESCS).

Po statutu bi namen Združenja EUREGO bil prispevati k odnosom in sodelovanju med zainteresiranimi teritorialnimi skupnostmi, prebivalci in organizacijami civilne družbe.

Združenje ima tri pglavitne organe: skupščino, v kateri so zastopane pridružene organizacije (delegati ali predstavniki lokalnih organizacij; predstavniki prebivalcev in družbeno-gospodarskih kategorij); upravni odbor z izvršnimi funkcijami ter tajništvo s stalnimi organizacijskimi nalogami. Med člane Združenja EUREGO spadata združenji (italijanskih in slovenskih) občin ter druge zainteresirane teritorialne oblasti (iz Italije so to Goriška in Videmska pokrajina ter Dežela Furlanija - Julijska krajina). Združenji italijanskih in slovenskih občin bi se ustanovili s pglavitnim namenom, da se reši vprašanje enake zastopnosti v skupščini Združenja EUREGO, saj imamo na dveh straneh nesorazmerno število občin.

2. Združenja občin in Združenje EUREGO.

2.1. Splošni organizacijski vidiki

Združenje zasebnega prava EUREGO bi vključevalo veliko članic, katerih število pa je na eni in drugi strani meje nesorazmerno, poleg tega pa so še različne narave (lokalne ustanove, panožna združenja, univerze itd). Zaradi tega je Združenje EUREGO sestavljeno iz javnih ustanov po italijanskem oziroma slovenskem pravu in dveh združenj občin (italijanskih in slovenskih).

Za projekt bi torej morali ustanoviti tri *združenja zasebnega prava*:

1. Združenje zasebnega prava italijanskih obmejnih občin,
2. Združenje zasebnega prava slovenskih obmejnih občin,
3. Združenje zasebnega prava EUREGO.

Prvi dve združenji občin bi bili vsekakor kompleksni zaradi števila različnih problemov, za katere bi bili pristojni.

1) Združenji občin imata nalogo izbrati predstavnike za skupščino EUREGA. Treba pa je upoštevati dejstvo, da se italijansko in slovensko območje močno razlikujeta po številu prebivalcev, saj jih je na italijanski strani 233.029, na slovenski pa 122.098. Ne bi hoteli poudarjati razlik med dvema stranema in bi zato raje sledili vzoru drugih evroregij. Števila predstavnikov torej ne bi vezali na demografsko "težo" posameznega združenja občin. V našem predlogu bi vsako združenje občin imenovalo *enako število predstavnikov* v skupščino Združenja EUREGO.

2) Navedeno strukturo pa še dodatno zaplete dejstvo, da se nam zdi primerno porazdeliti *predstavnike po zgodovinskih podobmočjih* (ki jih tukaj imenujemo vmesna območja) EUREGA v Posočju: Cividalese-Tarcentino (območje Čedadada-Čente), Collio, območje Gorice, območje Monfalcona (Tržiča) in Cervignana na italijanski strani; Tolminsko, Brda, območje Nove Gorice, območje Idrije-Cerkna in Kras na slovenski strani. Ta vmesna območja moramo upoštevati, da lahko bolj dosledno sledimo potrebam in ciljem Združenja EUREGO.

3) Cilje Združenja EUREGO bomo hitreje dosegli tudi, če si bomo zagotovili neko obliko podpore, konsenza ali neposredne udeležbe lokalne javnosti v dejavnostih Združenja, poleg posredne udeležbe prek predstavnikov občin in drugih lokalnih oblasti. Takšen konsenz si lahko zagotovimo tako, da imenujemo predstavnike lokalnega prebivalstva. Treba pa je pozorno preučiti načine, kako se lahko izvede takšno imenovanje "od spodaj" (prim. *spodnja* točko 2.2.).

4) Občine bodo morale tudi *imenovati ustrezno in za vsako narodno stran (tj. slovensko in italijansko) enako število predstavnikov* civilne družbe, torej organizacij, združenj in ustanov, ki delujejo na čezmejnem območju. Med organizacije civilne družbe spadajo gospodarske zbornice, združenja delodajalcev, obrtnikov, kmetovalcev, kulturne in šolske organizacije, socialne službe, prostovoljna društva, raziskovalni inštituti, univerze (IUISE iz Gorice za Italijo in Politehnika iz Nove Gorice za Slovenijo) itd. Seveda bo tudi v primeru teh organizacij treba po možnosti zagotoviti vzajemnost in enako številčno zastopnost na obeh straneh meje, torej slovenski in italijanski.

5) Članice združenja občin so *vse občine na obmejnem območju*. Te članice sestavijo *skupščino*, ki izvoli svojega *predsednika*. Slednji pa za *operativni urad* uporabi en del uprave v svoji občini. Organi Združenja skrbijo za imenovanje in volitve svojih predstavnikov v Združenju EUREGO in obenem upoštevajo vse zahteve in pogoje, ki smo jih navedli zgoraj.

2.2. Združenje italijanskih obmejnih občin

Združenje italijanskih občin imenuje v skupščino Združenja EUREGO 45 zastopnikov, ki se jih razdeli na naslednji način: 15 predstavnikov občin, ki jih izbere 59 občin; 15 predstavnikov prebivalstva; 15 predstavnikov organizacij civilne družbe.

1) 15 predstavnikov občin (župani ali njihovi namestniki, ki delujejo s polnimi pooblastili) zastopajo 5 italijanskih vmesnih območij ter do neke mere sorazmerno, saj je treba zagotoviti tudi ravnovesje med čezmejnima stranema.

Območje Čedadada in Čente sestavlja 20 občin s skupaj 52.697 prebivalci. Občine bi lahko izbrale 4 predstavnike v skupščino Združenja EUREGO.

Collio ima 9 občin s skupaj 16.776 prebivalci, ki bi lahko izbrale enega predstavnika.

Goriško (s skupaj 52.143 prebivalci) sestavlja 6 občin, ki bi lahko izbrale 3 predstavnike.

Tržič-Gradež obsega 10 občin (s skupaj 71.323 prebivalci). Izbrali bi lahko 4 predstavnike.

Končno je območje Cervignana sestavljeno iz 14 občin (40.108 prebivalcev), ki bi lahko izbrale 3 predstavnike.

2) Predsednik skupščine italijanskih občin na osnovi soglasja skupščine sproži postopek imenovanja 15 predstavnikov prebivalstva iz združenja občin v skupščino EUREGA. Način izbire predstavnikov se določi v ustanovnem aktu. V našem predlogu smo razmišljali o možnosti neposrednega imenovanja, torej prek referendumov (skupaj z drugimi načini imenovanja ali volitvami) v lokalni skupnosti. Pri organizaciji *referendumov* na občinski ravni, pa čeprav so le posvetovalni, je treba upoštevati celo vrsto omejitev, ki jih postavlja italijanska zakonodaja.

Ob pripravljanju referendumov za omenjene namene je treba med ostalim tudi določiti, kdo ima pasivno volilno pravico, kdo sestavlja liste kandidatov, kateri so časovni okviri v postopku in kakšne so dovoljene oblike oglaševanja v volilni kampanji.

Potem ko se ugotovi, da vsi statuti udeleženi občin predvidevajo posvetovalni *referendum*, je treba še preveriti spoštovanje 8. člena Zakonodajnega odloka št. 267/2000 (Prečiščeno besedilo zakonov o ureditvi lokalnih ustanov). To določilo namreč pravi, da "se z volitvami in referendumi [...] lahko urejajo samo vprašanja, ki spadajo izključno v lokalno pristojnost". Treba je torej upoštevati dejstvo, da bi z organiziranjem volitev za izbiro predstavnikov lokalnega prebivalstva v skupščino združenja, ki se ukvarja tudi z zadevami zunaj izključne pristojnosti občin, lahko kršili omenjeno določilo. Treba se je torej vsaj izogniti neposrednemu omenjanju področij delovanja združenja. Področja delovanja bi se lahko določila z navedbo pristojnosti vpletenih lokalnih javnih ustanov.

3) Skupščina 59 županov na način, ki ga je treba še določiti, imenuje 15 predstavnikov civilne družbe na območju, ki ga pokriva Združenje italijanskih občin.

Med temi 15 predstavniki so tudi predstavniki organizacij, navedenih v 4. alineji točke 2.1. Primerno bi bilo izbrati tudi predstavnike organizacij iz vsakega izmed petih vmesnih območij.

4) Ustanovitelji Združenja italijanskih občin so predstavniki 59 občin v italijanskem obmejnem pasu, ki se zberejo na skupščini, izvolijo predsednika in nadzorujejo izpolnjevanje ciljev Združenja EUREGO.

2.3. Združenje slovenskih obmejnih občin

Združenje slovenskih občin imenuje v skupščino Združenja EUREGO 45 zastopnikov, ki se jih razdeli na naslednji način: 15 predstavnikov občin; 15 predstavnikov prebivalstva; 15 predstavnikov organizacij civilne družbe.

1) predstavnikov občin zastopajo 5 slovenskih vmesnih območij ter do neke mere sorazmerno, saj je treba zagotoviti tudi ravnovesje med čezmejnima stranema.

Območje Tolminskega sestavljajo 4 občine s skupaj 25.786 prebivalci. Občine bi lahko izbrale po enega predstavnika v skupščino Združenja EUREGO.

Brda so s 5.765 prebivalci ena sama občina in bi torej lahko imela enega predstavnika v skupščini Združenja EUREGO.

Območje Nove Gorice (s skupaj 46.650 prebivalci) šteje 3 občine, ki bi lahko izbrale 4 predstavnike v skupščino Združenja EUREGO.

Kras (s skupaj 26.795 prebivalci) ima 3 občine, ki bi lahko izbrale 4 predstavnike v skupščino Združenja EUREGO.

Območje Tolminskega sestavlja 2 občini s skupaj 17.102 prebivalcema. Občini bi lahko izbrali dva predstavnika v skupščino Združenja EUREGO, torej vsaka občina po enega.

2) Predsednik Združenja slovenskih občin na osnovi soglasja skupščine sproži postopek imenovanja 15 predstavnikov prebivalstva iz združenja občin v skupščino EUREGA, če se bližajo volitve župana (v vseh občinah) oziroma regionalne ali politične volitve. V nasprotnem primeru pa se v pričakovanju volitev uvede postopek za izbiro predstavnikov političnih sil v pridruženih občinskih svetih.

3) Skupščina 13 županov na način, ki ga je treba še določiti, imenuje 15 predstavnikov civilne družbe na območju, ki ga pokriva Združenje slovenskih občin. Med temi 15 predstavniki so tudi predstavniki organizacij, navedenih v 4. alineji točke 2.1. Potrebna je tudi prisotnost nekaj organizacij iz vsakega izmed petih vmesnih območij.

4) Ustanovitelji Združenja slovenskih občin so predstavniki 13 občin v slovenskem obmejnem pasu, ki se zberejo na skupščini, izvolijo predsednika in nadzorujejo izpolnjevanje ciljev Združenja EUREGO.

2.4. Združenje EUREGO

EUREGO je združenje zasebnega prava, ki se ustanovi v skladu z zakonodajo države, v kateri se določi njegov sedež. Sedež EUREGA bi lahko bil v kateri koli od dveh držav, v katere spadajo teritorialne oblasti (Sloveniji ali Italiji).

V zvezi s tem je treba upoštevati dejstvo, da se na osnovi sedeža (oziroma sedeža, navedenega v statutu) izbere tudi zakonodaja, ki ureja *ustanovitev* združenja. Če se, na primer, izbere za sedež Italijo, bi za ustanovitev združenja veljal italijanski Civilni zakonik.

Vsekakor pa velja, da če je sedež združenja v določeni državi, *bi za velik del njegovih dejavnosti* (npr. odgovornost za prevzete obveznosti) veljala pravna ureditev druge države, ko bi bil operativni sedež ali bi se večji del dejavnosti opravljal na ozemlju druge države (prim. 25. člen Zakona št. 218/1995 o reformi mednarodnega civilnega prava za družbe in druge javne ali zasebne ustanove).

Strani, podpisnice ustanovnega akta Združenja EUREGO, so naslednje:

- Združenje italijanskih obmejnih občin (prim. 2.2.),
- Združenje slovenskih obmejnih občin (prim. 2.3.),
- Goriška pokrajina,
- Videmska pokrajina,
- dežela Furlanija-Juljska krajina
- Republika Slovenija ali, ko bodo obstajale, slovenska pokrajina, dežela ali regija, ki vključuje(jo) 13 omenjenih slovenskih občin.

Vsaka članica imenuje svoje predstavnike v skupščini. Predstavniki izražajo stališča zastopanih ustanov, tako da zastopajo potrebe in cilje posameznih vmesnih območij in celotnega ozemlja ter spodbujajo vedno bolj intenzivno in kakovostno čezmejno sodelovanje.

Združenje EUREGO skrbi za pripravo študij, promocijo in ozaveščanje ter usmerjanje; za sklenitev sporazumov in dejavnosti čezmejnega sodelovanja med regijami, ki sledijo iz teh sporazumov, da bi se *uskladile* dejavnosti, ki jih začnejo povezane organizacije. Lahko tudi pripravlja projekte, ki so v skupnem interesu povezanih organizacij. Povezane organizacije se *samostojno* odločajo o tem, kako bodo sledile tem projektom. *Združenje EUREGO deluje v popolnem spoštovanju pristojnosti in odgovornosti teritorialnih javnih ustanov, ki so njegove članice.*

Moč Združenja EUREGO je prav v politični volji, da se izvedejo skupne dejavnosti v podporo sodelovanju. Vsemu temu je treba slediti, dokler ne stopi v veljavo Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi "Evropske skupine za čezmejno sodelovanje" (ESČS) (14.7.2004).

Poglavitne značilnosti združenja EUREGO so naslednje:

- 1) Organi Združenja so skupščina, predsednik in podpredsednik, upravni odbor, delovne skupine, tajništvo in direktor tajništva. Značilnosti, cilji in funkcije teh organov so opisane spodaj.
- 2) Cilje delimo v splošne in specifične (gl. spodnjo tabelo).

Splošni cilji	
Spodbujati in izvajati čezmejno sodelovanje prek institucionalnega instrumenta, ki se imenuje "EUREGO".	
Specifični cilji	
1)	opredeliti <u>potrebe</u> čezmejnega prebivalstva, ki jih lahko zadovoljimo s sodelovanjem (navedba potreb)
2)	spremeniti te potrebe v <u>cilje</u> Združenja EUREGO (navedba ciljev)
3)	določiti časovni okvir za uresničevanje ciljev v okviru EUREGA: najprej za gospodarsko in konkretno sodelovanje, nato pa še za kulturno in socialno
4)	prenesti specifične cilje v <u>konkretno projekte in dejavnosti</u> .
5)	Za posamezna področja skrbijo delovne skupine
6)	Uresničiti projekte in dejavnosti, ki so preneseni iz strategij.
7)	Konkretno uresničiti projekte: prek strategij za: <ul style="list-style-type: none"> - usposabljanje - aktiviranje - spremembo
8)	Spodbujati druge k delovanju in ohraniti zase vlogo pomoči, spodbujanja in nudenja informacij.
9)	Voditi konkretne dejavnosti
10)	Nadzorovati izvajanje dejavnosti.
Specifične cilje izpolnjujejo:	
Skupščina	1, 2, 9
Upravni odbor	3, 4, 9
Delovne skupine	5, 6, 7, 9
Tajništvo	7, 8

3) *Področja* delovanja Združenja EUREGO se določijo ob upoštevanju pristojnosti povezanih občin ter ob spoštovanju pristojnosti drugih vpletenih teritorialnih organizacij. Navedimo samo kot primer nekaj možnih področij delovanja: projekti in dejavnosti, ki jih predvidevajo programi Evropske unije; transport in infrastrukture; turistične pobude pospeševanje čezmejnih gospodarskih dejavnosti in trga dela, varovanja okolja in kmetijstva; usklajevanje socialnih služb; ter ostala vprašanja, ki bi lahko postala pomembna; ohranjanje in ovrednotenje urbanega okolja; kulturno dogajanje lokalnega pomena, ipd.

Dejavnosti v navedenih sektorjih se zaupajo delovnim skupinam.

4) *Sedež* Združenja je njegov uradni sedež. Za operativni sedež bi bilo primerno izbrati državo predsednika skupščine, saj bi se tako sedež izmenično selil iz ene države v drugo in bi obe strani bili enako angažirani. Isti sistem kroženja bi lahko veljal tudi za operativni sedež upravnega odbora, delovnih skupin in tajništva.

5) *Delovna jezika* sta italijanščina in slovenščina. Dokler tako italijanska kot slovenska stran ne bosta dovolj poznali obeh jezikov, bo potrebno predvideti finančna sredstva za prevajanje in tolmačenje. Dolgoročno gledano pa bo, ko bosta obe strani dobro znali slovensko in italijansko, potreba po prevajanju in tolmačenju bistveno manjša, saj bo vsakdo uporabljal svoj materni jezik in jezik nasprotne strani.

6) *Finančna sredstva* Združenja prihajajo iz sredstev 72 občin na območju EUREGA, Goriške in Videmske pokrajinske uprave, Dežele Furlanije - Juljske krajine in Republike Slovenije, pa tudi iz javnih in zasebnih nacionalnih in mednarodnih ustanov ter iz evropskih programov, ki jih Združenje uporabi za svoje dejavnosti. Sredstva, s katerimi upravlja Združenje, se namenijo dejavnostim in projektom skupnega interesa: promociji pobud na ozemlju strani, ki je zagotovila sredstva ali na ozemlju nasprotne strani.

Sredstva iz Evropske unije se uporabijo za namene, ki jih predvidijo subvencionirani projekti in programi.

7) *Trajanje* sodelovanja, ki ga izvaja Združenje EUREGO, je odvisno od tega, kako učinkovito bo Združenje uspelo uresničiti cilje čezmejnega sodelovanja. Če uspešno v nekaj letih vzpostaviti sisteme za *spontano* sodelovanje med skupnostmi in lokalnimi organizacijami (vključno z zainteresiranimi gospodarskimi subjekti), se Združenje lahko tudi razpusti, ker so se statutarni cilji dosegli. To je lahko pomembno dejstvo, saj je funkcija Združenja še pred izvajanjem samih dejavnosti ta, da mobilizira človeške, kulturne, finančne, gospodarske in izobraževalne vire, da bi sodelovanje med teritorialnimi skupnostmi dveh držav postalo spontano.

Najbolj primerno bi torej bilo določiti, da Združenje traja pet let, po preteku katerih se obdobje vsakič avtomatično obnovi za nadaljnjih pet let.

8) Združenje EUREGO ima tri vrste *osebja*:

- I. *Podporno osebje*, ki skrbi za organizacijske in administrativne zadeve, kot je na primer organizacija sej skupščine, upravnega odbora ali

delovnih skupin. To osebje je lahko redno zaposleno v lokalni organizaciji, ki ji pripada predsednik ali podpredsednik skupščine, upravnega odbora ali delovne skupine.

II. *Stalno osebje* tajništva in delovne skupine za "splošne zadeve" ter drugih delovnih skupin, če potrebujejo stalno in specializirano osebje.

III. *Zunanji izvedenci*, ki opravljajo dejavnost svetovanja predvsem za delovne skupine.

Stroški za te tri vrste osebja so zelo različni. Stroški za podporno osebje so namreč izredno nizki. Pri zunanjih strokovnjakih gre za *enkratne* stroške, ki so pač odvisni od naročenih in opravljenih storitev. Stroški stalnega osebja pa so predvidljivi in je samo po sebi umevno, da je treba to osebje zaposliti tako, da se zagotovi njegova učinkovitost ter predvsem takšna organiziranost, ki ne bi ustvarila preveč kompleksne in birokratske administrativne strukture.

3. Organizacijska struktura EUREGA

Organizacijska struktura Združenja EUREGO je na kratko orisana v spodnji shemi.

3.1 Skupščina

3.1.1 Struktura

Skupščino sestavlja 94 članov:

- 45 predstavnikov, ki jih imenuje Združenje italijanskih obmejnih občin,
- 45 predstavnikov, ki jih imenuje Združenje slovenskih obmejnih občin,
- 1 predsednik ali njegov namestnik, ki ga določi Goriška pokrajina,
- 1 predsednik ali njegov namestnik, ki ga določi Videmska pokrajina,
- 1 predsednik ali njegov namestnik, ki ga določi dežela Furlanija - Julijska krajina,
- 1 predstavnik Republike Slovenije.

45 predstavnikov, ki jih določita Združenji (italijanskih in slovenskih) občin, se razdeli na naslednji način: 15 županov vpletenih občin, ki delujejo s polnimi pooblastili; 15 predstavnikov prebivalstva in 15 predstavnikov organizacij civilne družbe.

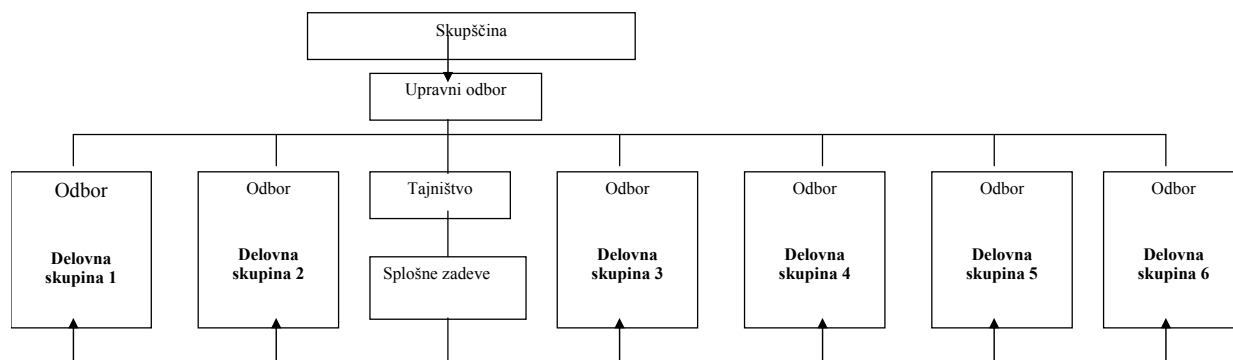
Predsednik in podpredsednik skupščine sta predstavnika različnih držav. Te funkciji zasedata predstavnika dveh držav izmenično.

Predsednikov in podpredsednikov mandat traja dve leti. Po preteku mandata se opravijo volitve za novega predsednika in podpredsednika.

Predsednik in podpredsednik sta župana ali njegova namestnika iz Italije in Slovenije.

Operativni sedež skupščine se določi v občini ali državi predsednika.

Slika 20 – Struktura

3.1.2. Cilji in funkcije

Funkcije skupščine so zelo splošne in bolj koordinacijske narave. To pomeni, da skupščina odloča o opredelitvi ciljev in o načinih, da se jih doseže, ter usklajuje in ocenjuje napredek pri uresničevanju.

Te splošne cilje lahko povzamemo na naslednji način:

1) Določiti s kulturnega in gospodarskega vidika splošne teme medsebojnega spoznavanja na obmejnem območju ter uskladiti definicije področij medsebojnega spoznavanja s politiko evroregije. Po drugi strani pa mora to medsebojno poznavanje privedi do tega, da se sodelovanje šteje za nujno potrebno.

2) Opredeliti splošne potrebe, ki jih zadovoljuje čezmejno sodelovanje, splošno prioriteto potreb in tudi njihovo splošno izboljšanje.

V primeru EUREGA se lahko splošne potrebe povzamejo takole:

- spoznavanje potencialov na obeh straneh,
- opredelitev gospodarskih ciljev, da se čim bolj izkoristijo prednosti čezmejnega sodelovanja, tako da se, na primer, pripravijo študije in načrti za premestitev industrijskih in trgovskih centrov, izberejo ustrezne pobude na področju turizma, promocije kulture itd;
- usklajevanje EUREGA z morebitnimi višjimi evroregionalnimi ravnimi (kot sta Evroregija makro-infrastruktur in Evroregija funkcionalnih mrež), da bi se zagotovila uporaba enakih računalniških sistemov in usklajeno delovanje na tej bližnji evroregionalni ravni in ravneh funkcionalnih mrež in makro-infrastruktur.
- akcije osveščanja in informiranja javnosti o napredovanju in prednostih čezmejnega sodelovanja ter akcije spodbujanja dveh državnih vlad in Evropske unije.

Skupščina prenese potrebe v splošne cilje in nato specifične cilje.

Natančneje: 1) po eni strani izbere načine, da se zadovoljijo potrebe in se le-te izrazijo kot splošni cilji, 2) po drugi strani pa daje navodila izvršnemu organu (upravnemu odboru), naj zbira in namenja tehnična sredstva za doseganje zastavljenih ciljev ter nadzoruje njihovo dejansko doseganje. Seveda pa moramo te specifične potrebe in njihovo prevajanje v cilje povezovati z bolj splošnimi potrebami in cilji čezmejnega sodelovanja.

Zato je dejanska vloga skupščine naslednja: 1) Spreminjati splošne cilje v specifične; 2) Zadolžiti konkretnega izvajalca (upravni odbor), da te cilje doseže, tako da upravnemu odboru podeli pooblastila in potrebna sredstva; 3) Nadzorovati izvajalca, da učinkovito opravlja svoje naloge; 4) Preklicati pooblastila ali zamenjati izvajalca, če le-ta ne izpolnjuje poverjenih nalog na primeren način; 5) Razširiti pooblastila konkretnega izvajalca, da lahko prevzame nove specifične cilje; 6) Ali zmanjšati obseg ciljev, ko so ti cilji že doseženi ali se izkaže, da jih v predvidenem času ni mogoče doseči.

Teh šest poglavitnih funkcij kaže, da igra skupščina zelo aktivno vlogo, saj se v skupščini splošne zamisli ljudi in skupščine prenašajo v operativne cilje, poverjene konkretnemu izvajalcu (upravnemu odboru). Dejansko pa se prav prva funkcija (prenašanje splošnih ciljev v specifične) kaže za izredno kompleksno. (prim. Transborder cooperation in the Balkan-Danube areas). Skupščina namreč ne določa samo konkretnih ciljev, temveč jih mora tudi urediti v hierarhijo, mora skušati zadovoljiti posamezne potrebe namesto, da jim daje preveč pomembnosti ter mora izboljšati celotni paket ciljev.

V nadaljevanju torej navajamo konkretno formulacijo nalog skupščine, ki torej mora:

1) pripraviti načrt za zadovoljevanje teh potreb/ciljev, ki se mora izoblikovati kot kombinacija različnih ciljev in ne s pretirano pozornostjo na posamezno potrebo. Z drugimi besedami to pomeni, da zaradi pomanjkanja sredstev ali zato, ker je za vsako od teh potreb/ciljev potreben različno dolg čas za uresničitev, ali ker lahko postane uresničitev določene potrebe/cilja realna, če se začnejo zadovoljevati tudi druge potrebe/cilji, ni možno dati preveč pomembnosti izključno eni potrebi/cilju, ker bi se tako morali odreči drugim. Po drugi strani pa je treba vsako potrebo/cilj zadovoljiti v največji možni meri, da bi to ne oviralo delne ali začetne zadovoljitve drugih potreb. Tako se znajdemo pred potrebo, da zadovoljimo določeno potrebo, dosežemo določen cilj, na osnovi načrta uresničevanja, kar pomeni, da je treba določiti časovno hierarhijo in potrebna sredstva za vsako posamezno potrebo/cilj;

2) določiti optimalno razmerje zgoraj navedenih potreb (vrednot)/ciljev. To lahko izvedemo na dva načina, ki lahko drug drugega občasno dopolnjujeta ali zamenjujeta. Prvi način pomeni, da je treba nadzorovati, da bi se majhna sredstva uporabila čim bolj učinkovito in bi se na najboljši možen način udeležile vrednote načrta, ki ga vnaprej določi upravni odbor ali organizacije, ki jih upravni odbor za to pooblasti. Druga možnost bi bila do najvišje možne mere zadovoljiti določene potrebe/vrednote, ne da bi ovirali uresničitev drugih. To lahko pomeni, da lahko skupščina določa vrednote/cilje na nov način ali celo začne manipulirati naloge in vsebine odnosov med skupščino in upravnim odborom oziroma organizacijami civilne družbe. Ta zadnji cilj lahko, na primer, dosežemo v povezavi z odnosi, če poskrbimo za zelo intenziven pretok informacij o odločitvah, dejavnostih in spremembah odločitev upravnega odbora oziroma organizacij civilne družbe v EUREGU. S tem da spodbujamo objavo načrtov ter njihovih sprememb, podatkov in ciljev dejansko vplivamo na osnovne smernice, s katerimi določamo in spreminjamo paket vrednot/ciljev in zagotovimo dialog med dejavnostmi konkretnih izvajalcev;

3) zavedati se, da se pristojnosti skupščine končajo z dvema zgoraj navedenima funkcijama, saj sama skupščina ne spada v organizacijsko strukturo. Skupščina le pričakuje, da se vrednota/cilj uresniči;

4) nadzorovati, da upravni odbor in povezane organizacije dosežejo cilje, sicer lahko skupščina zmanjša sredstva, namenjena upravnemu odboru ter spremeni paket vrednot/ciljev in zapre določene sektorje upravnega odbora ter spodbudi ustanovitev novih sektorjev, ki jih tudi ustrezno podpre.

3.2 Upravni odbor

V tradiciji t.im. evroregij se izvršilni organ imenuje različno (upravni odbor, predsedstvo, predsedniški svet ipd). Bistvena naloga tega organa je zagotoviti naslednje funkcije:

1) učinkovito izvajati administrativne in izvršilne funkcije oziroma

2) sposobnost na organizacijski ravni izpolnjevati pooblastila (paket vrednot/ciljev), ki jih prejme od skupščine EUREGA – kot navedeno zgoraj –, ter o napredovanju v dejavnostih redno obveščati skupščino, ki lahko, odvisno od primera, potrdi ali prekliche pooblastila; in

3) sposobnost učinkovito uporabiti sredstva, ki jih ima na voljo, tako da po potrebi poveri določene dejavnosti iz svoje pristojnosti tretjim subjektom, ki so kvalificirani, da jih izvedejo. Pri odločanju o načinih delovanja se upravni odbor drži načela subsidiarnosti, kar pomeni, da upravni odbor opravlja samo tiste dejavnosti, ki jih drugi subjekti ali civilne organizacije ne morejo bolj učinkovito izpeljati.

Na ta način dosežemo tri prednosti: 1) Izognemo se preveč kompleksnim, potratnim in počasnim administrativnim aparatom; 2) Nove ali prenovljene organizacije, ki izvajajo številne dejavnosti, so neposredno vpletene v izvajanje skupnih odločitev, ki so pomembne za družbo; 3) Baza Združenja EUREGO (predvsem prebivalstvo in civilna družba) se lahko neposredno udeležuje dejavnosti ter ima tako dostop do aktivnega in produktivnega "medsebojnega spoznavanja".

Številne evroregije v Evropi so to vodstveno funkcijo poverile predsedstvu ali uradu predsedstva ter delovnim skupinam, ki so se ustanovile po modelu ministrstev na državni ali odborov na regionalni ravni.

V primeru EUREGA se bo najbolj ustreznna organizacijska formula izbrala na osnovi političnih pogajanj med udeleženimi organizacijami (obmejno italijansko deželo, pokrajinami in občinami ter slovenskimi občinami), ko se bo pripravljala ustanovitveni akt.

V tej fazi se lahko določijo naslednji organi upravnega odbora:

- predsednik in podpredsednik, ki sta iz različnih držav;
- stalno tajništvo, ki ima vlogo neposredne predsednikove službe za načrtovanje in hkrati podpore delovnim skupinam;
- odborniki, ki predsedujejo posameznim delovnim skupinam. Vsak odbornik ima svojega namestnika, ki je nujno iz druge države;
- Delovne skupine. Ustanovi se jih toliko, kolikor je odbornikov. Število skupin je spremenljivo. Za začetek se za EUREGO določi sedem delovnih skupin. Vsako delovno skupino sestavlja od 4 do 6 ljudi, in sicer članov skupščine in izvedencev.

Delovnih skupin je toliko, kolikor je ciljev, ki jih EUREGO določa za načrtovanje čezmejnega sodelovanja. Porazdelitev in funkcije teh delovnih skupin se lahko s časom razvijajo, odvisno pač od potreb čezmejnega sodelovanja, kakor jih izražajo lokalne skupnosti.

Ne bi radi vplivali na pristojnosti organizacij v Združenju, zato navajamo samo kot primer delovne skupine, ki bi jih upravni odbor lahko imel:

- 1) Splošne in finančne zadeve (programi EU),
- 2) Transport in lokalne infrastrukture,
- 3) Lokalno načrtovanje, pobude in turistični dogodki;

- 4) Pospeševanje čezmejnih gospodarskih dejavnosti in trga dela;
- 5) Usklajevanje socialnih služb;
- 6) (po potrebi) Kmetijstvo in varovanje okolja (Brda/Kras);
- 7) Dejavnosti promocije kulture z namenom poglobljenega medsebojnega spoznavanja.

Pet delovnih skupin je odgovornih za načrtovanje, spodbujanje in nadzor nad zgoraj navedenimi prvimi petimi cilji. Šesti cilj (vključno s skrbjo za zaledje oziroma podeželje) in sedmi cilj (medsebojno spoznavanje) sta tesno povezana z dejavnostmi, ki jih skuša uresničiti prvih pet delovnih skupin, tako da svoje dejavnosti usmerja v istočasno doseganje teh dveh ciljev.

Delovne skupine so hkrati preproste in zapletene organizacije. Preproste so, ker usmerjajo svoje delovanje v specifičen sektor ter zato, ker ne delujejo neposredno, temveč ustanavljajo specifične organizacije ali jih aktivirajo ali spreminjajo že obstoječe organizacije, kot je opisano spodaj. Delovne skupine so istočasno tudi kompleksne, saj je vsaka izmed njih predvsem kraj za razmišljanje, kjer se snujejo in načrtujejo strategije ter načini za njihovo izvedbo. Zaradi tega vsako skupino vodi odbornik ali njegov namestnik in jo sestavljajo: 1) predstavnik skupščine, ki v skupini zastopa uravnotežene potrebe celotne *čezmejne evroregije*, 2) predstavniki organiziranih ali neorganiziranih kategorij, ki se aktivirajo, da bi se uresničili cilji delovne skupine, 3) tajnik, ki spodbuja delovanje znotraj skupine, 4) izvedenci in svetovalci.

Delovna skupina je torej kompleksna po svojih funkcijah, vendar preprosta v delovanju, saj ne deluje neposredno, temveč poskrbi za izvajanje dejavnosti, tako da odreja naloge, določa smernice, spodbuja ustanavljanje organizacij, nadzoruje njihovo delovanje, jim dodeljuje sredstva itd.

4. Financiranje

V spodnji tabeli je prikazan možni letni finančni načrt za ustanovitev EUREGA, pri čemer smo upoštevali pglavitna poglavja odhodkov, in sicer osebje, svetovanje, prostore in opremo, subvencije in potovanja, ter pglavitne prihodke, in sicer *stvarne* prispevke udeleženi organizacij, članarine in sredstva evropskih skladov.

	Odhodki	Prihodki
Osebje	175.000,00 €	
Svetovalci	120.000,00 €	
Prostori	160.000,00 €	
Oprema	10.000,00 €	
Subvencije	80.000,00 €	
Potovanja	15.000,00 €	
Drugo	5.000,00 €	
Sposojeno osebje iz javnih in zasebnih ustanov		175.000,00 €
Uporaba prostorov in opreme javnih in zasebnih ustanov		170.000,00 €
Članarine in evropski programi		220.000,00 €
Skupaj	565.000,00 €	565.000,00 €

Stroške osebja smo izračunali tako, da smo pomnožili znesek 35.000,00 € na osebo za vseh pet zaposlenih v tajništvu. Dva zaposlena skrbita za naloge, povezane z neposrednimi dejavnostmi tajništva, ostali trije pa skrbijo za potrebno logistično in operativno podporo delovnim skupinam. Ti stroški se bodo pokrivali s sposojanjem osebja iz udeleženi organizacij.

Skupni strošek svetovanj smo izračunali tako, da smo predvideli približno 400 delovnih dni strokovnjaka po tarifi 300,00 € na dan. Količina svetovalnih storitev in skupni znesek se bosta spreminjala od projekta do projekta in bosta tako sorazmerna s skupnim zneskom pridobljenih evropskih sredstev.

Stroški za prostore in opremo se bodo krili tako, da jih bodo na voljo dale udeležene organizacije.

Stroški potovanj in drugi morebitni stroški se bodo krili iz evropskih skladov in članarin, ki jih bo treba sproti izračunati vsako leto, da bi se pokrili predvideni stroški.

[1] Pri katerem je indeks ženskega prebivalstva (tj. število žensk na sto moških) 105.

[2] Število prebivalcev nad 65 leti na število prebivalcev s starostjo med 0 do 14 let; v odstotkih.

[3] Število prebivalcev nad 65 leti skupaj s številom prebivalcev s starostjo med 0 do 14 let na število aktivnega prebivalstva; v odstotkih.

[4] Število prebivalcev nad 65 leti na število aktivnega prebivalstva; v odstotkih.

[5] Stopnja brezposelnosti je bila izračunana tako, da se je število ljudi, vpisanih na slovenskih in italijanskih zavodih za zaposlovanje, podelilo s številom ljudi v aktivni starosti, ter se pomnožilo s sto.